

Föreläsning 4

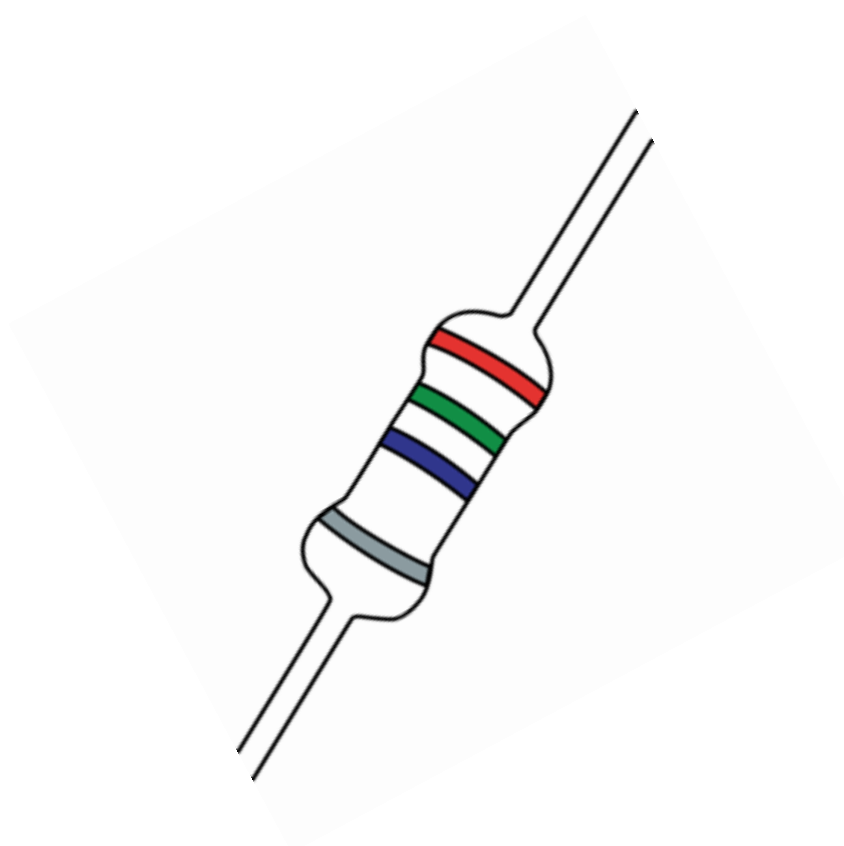
Superposition

Tvåpoler

Thevenin-ekvivalent

Norton-ekvivalent

Effektanpassning

Igår - Nodanalys

---

1. Identifiera samtliga väsentliga noder
2. Välj en referensnod och inför numrerade nodpotentialer
3. Använd KCL på alla noder utom referensnoden. Erhåll uttryck för strömmar m.h.a. Ohms lag
4. Lös det resulterande ekvationssystemet

Vi kan nu analysera alla typer av kretsar systematiskt!

... men nodanalys ger inte alltid detaljerad förståelse

Kretsanalys - Verktyg

- Serie-och parallellkoppling av resistanser
- Strömgrening
- Spänningsdelning
- Nodanalys

- ***Superposition***

- **Tvåpol**
- **Thevenin och Nortonekvivalent**
- **Källtransformation**

- **Anpassning**

Detta är i princip de kretsanalysmetoder som används för DC-kretsar!

Det vi egentligen saknar är matrismetoder, men de kräver mer matte.

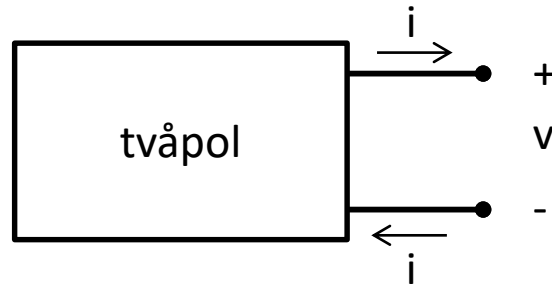
Superposition

- Linjära kretselement
- Superposition – beräkna linjära bidrag separat och summera

En port – Tvåpol

Tvåpolen har två karakteristiska storheter

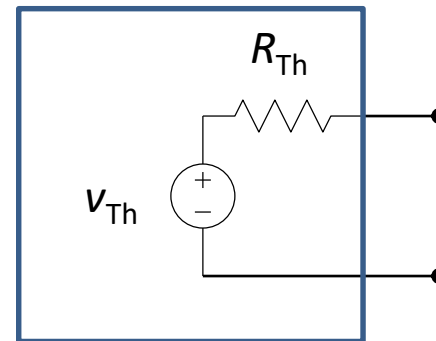
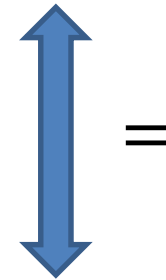
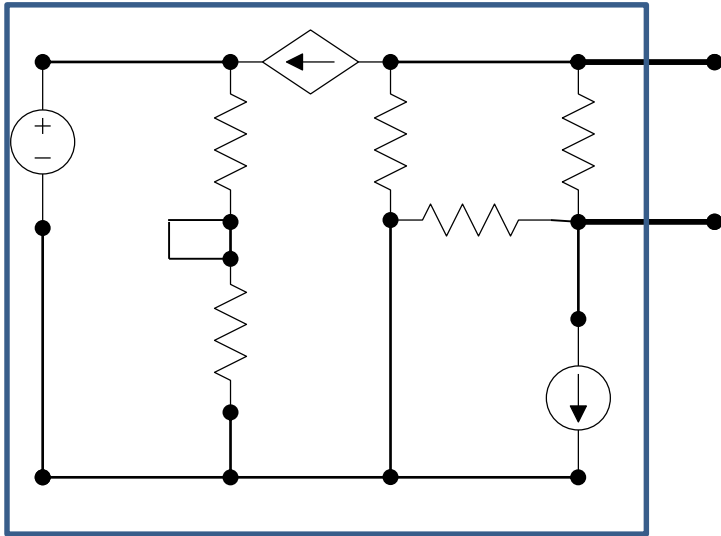
- Portspänning, v
- Portström (ström ut = ström in), i

Tvåpol

- Portspänning och portström
- Thevenins teorem – ekvivalent spänningskrets av tvåpol

Thevenins Teorem

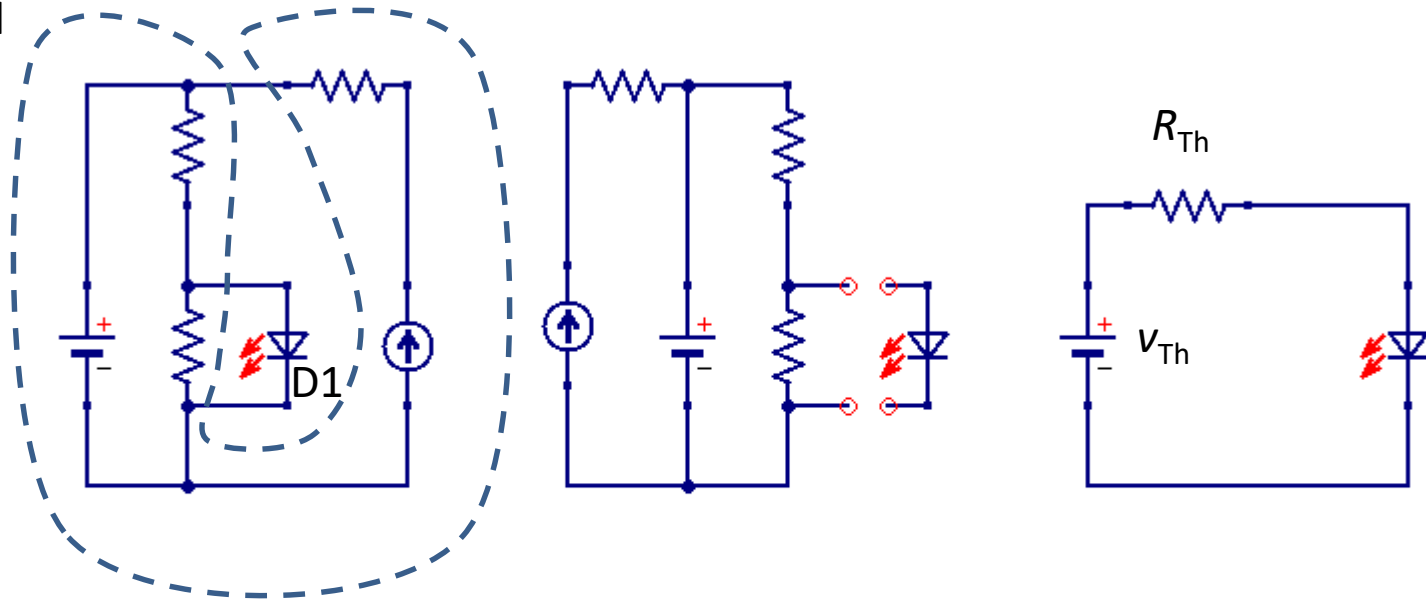

Linjära element:
Resistanser, (styrda) spänning och
strömkällor.

**Ekvivalent utifrån med en
spänningskälla och resistor!**

Tvåpol – Ekvivalent krets

Tvåpol

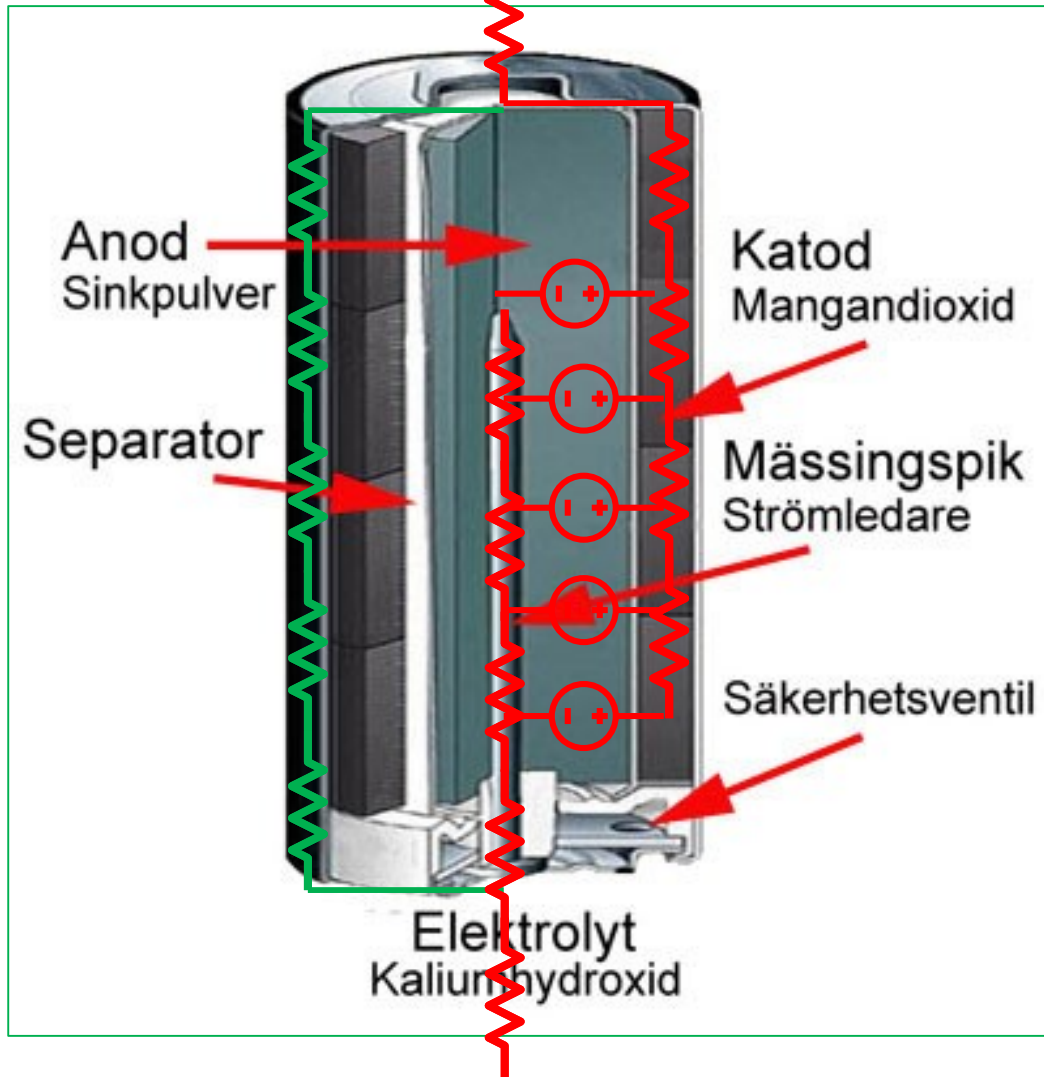
Vad händer om vi byter ut D1?

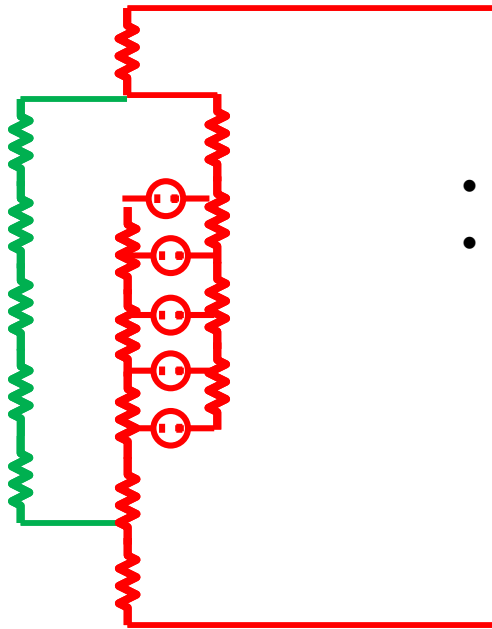
Enklare att analysera i ekvivalenta kretsen!

Tvåpol – Batteri

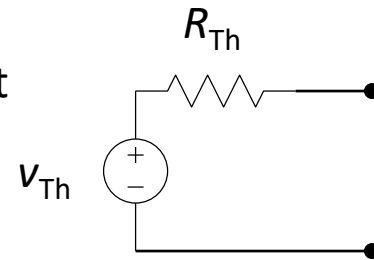

Tvåpol – Batteri

Batteri – fysikalisk modell

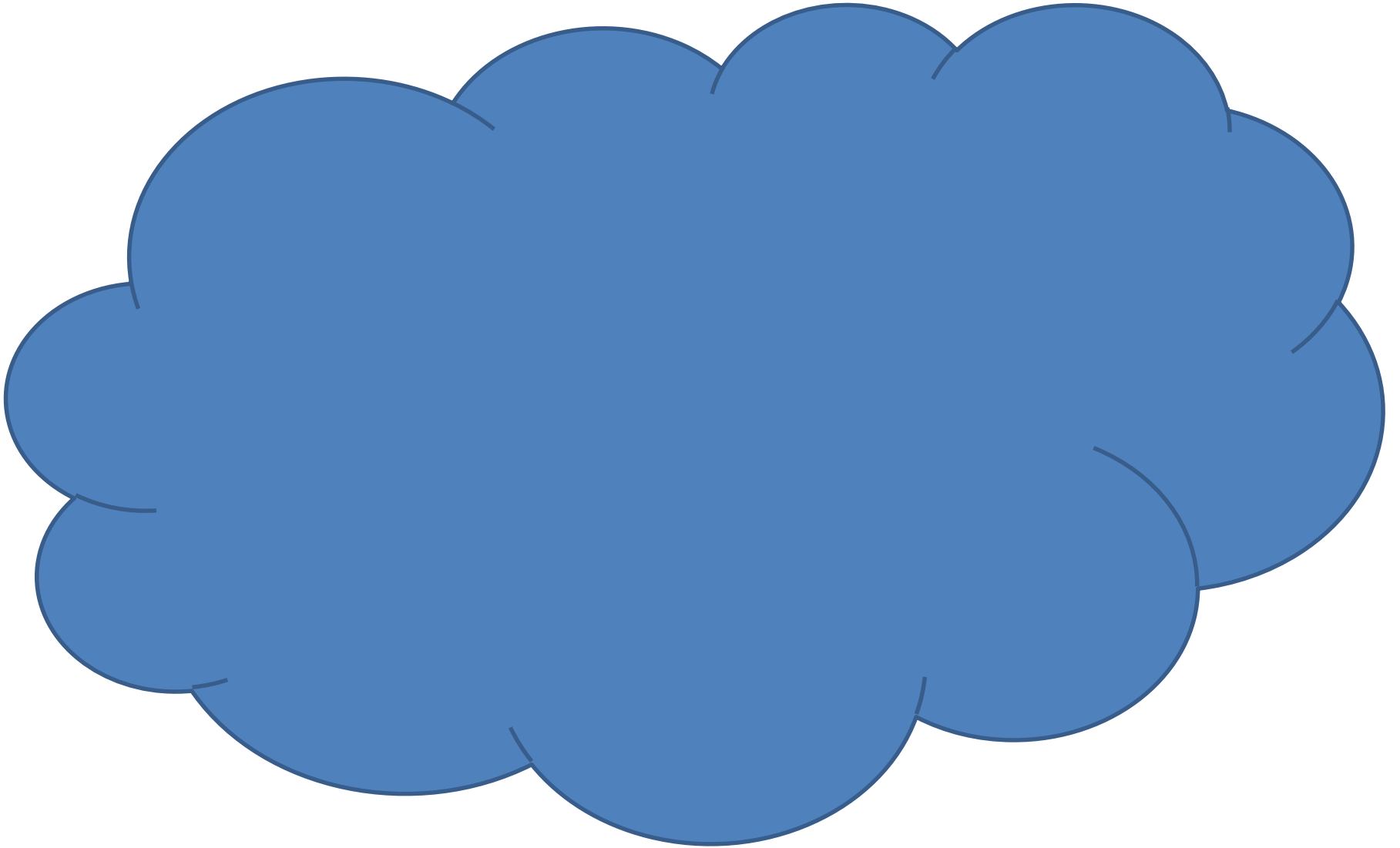
- Linjär tvåport
- Theveninekvivalent

Batteri – ekvivalent (från polerna!) elektrisk modell

Paus

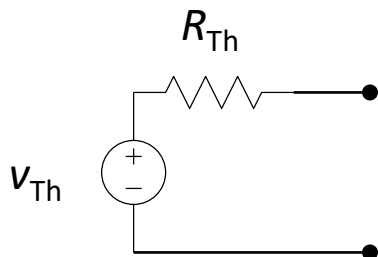
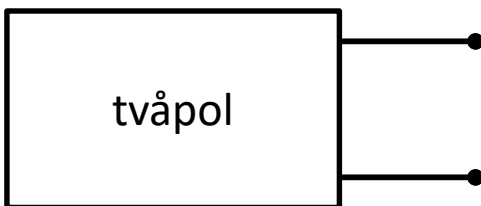

Tvåpol

- Bestämning av Theveninkälla – 3 metoder
- Nortons theorem – ekvivalent strömkrets av tvåpol
- Thevenin- och Nortonekvivalenter

Nortonekvivalent

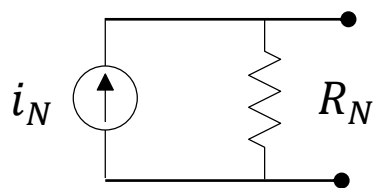

Om $R_N = R_{Th}$ liten - spänningskälla

$$i_N = \frac{v_{Th}}{R_{Th}}$$

$$R_N = R_{Th}$$

Om $R_N = R_{Th}$ stor - strömkälla

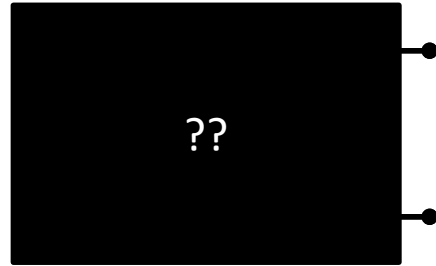
En spänningskälla kan representeras som en strömkälla!

Tvåpol

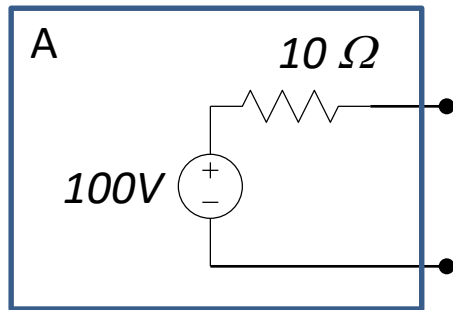
- Källtransformation

Norton/Thevenin (?)

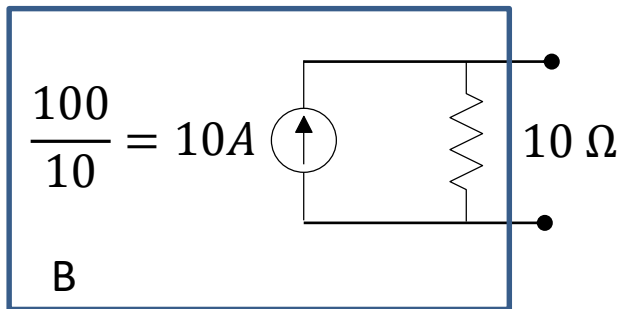

Du har en svart låda ($2 \times 2 \times 2 \text{ cm}^3$) – som antingen innehåller krets A eller B, vilka är varandras **ekvivalenter**.

Hur kan du ta reda på vilken?

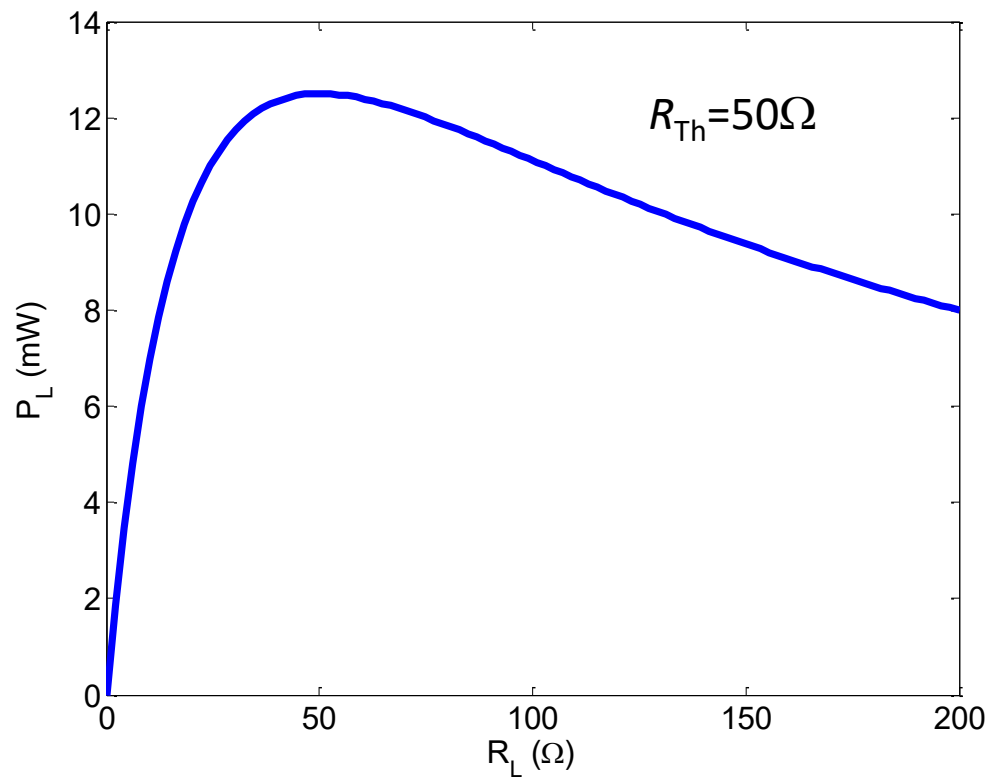
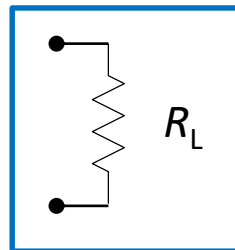
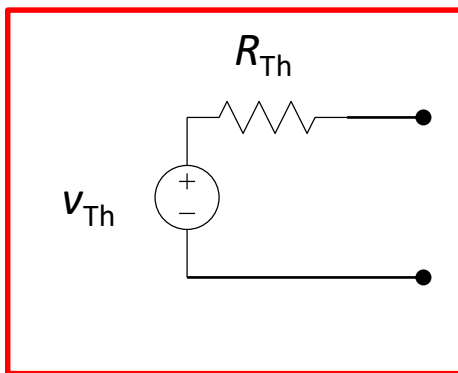
- A) Kortslut och mät strömmen
- B) Mät tomgångsspänningen
- C) Koppla in en strömkälla på utgången och mät spänningen över källan
- D) Mät lådans temperatur (dvs effektutvecklingen) då inget är inkopplat på utgången
- E) Går inte att utföra

<http://nano.participoll.com>

Effektanpassning

Maximal effekt i R_L då $R_L = R_{Th}$

Givet ett R_{Th} !!

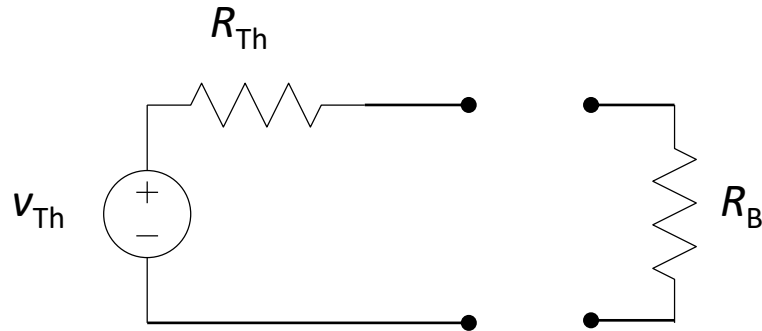

Tvåpol

- Effektanpassning

Spänningsanpassning

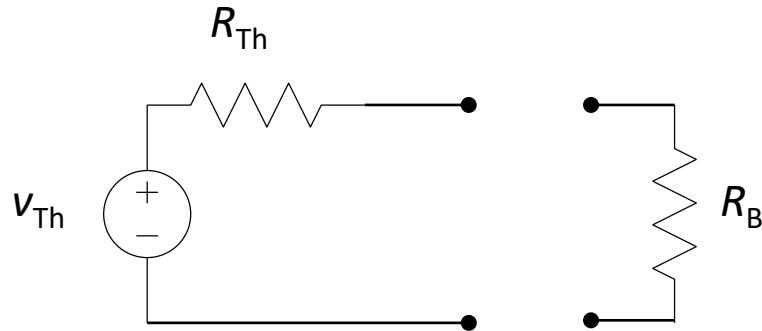

Om vi vill få ut maximal **spänning** över R_B ska vi välja R_B som:

- A) $R_B = R_{th}$
- B) $R_B \rightarrow \infty \Omega$
- C) $R_B = 0 \Omega$
- D) ???

<http://nano.participoll.com>

Strömanpassning

Om vi vill få ut maximal **ström** genom R_B ska vi välja R_B som:

- A) $R_B = R_{th}$
- B) $R_B \rightarrow \infty \Omega$
- C) $R_B = 0 \Omega$
- D) ???

<http://nano.participoll.com>

Nästa föreläsning – kapacitanser och induktanser

Derivata: $f'(x) = \frac{df(x)}{dx}$

Primitiv Funktion

Integral: $\int_a^b f(x)dx = [F(x)]_a^b = F(b) - F(a)$

Primitiv Funktion: $\frac{dF(x)}{dx} = f(x)$

Kolla upp:

Derivata och integral av:

$$f(x)=a$$

$$f(x)=x^n$$

$$f(x)=\cos(\omega x), \sin(\omega x)$$

